

Toelichting Opleidingskenmerken

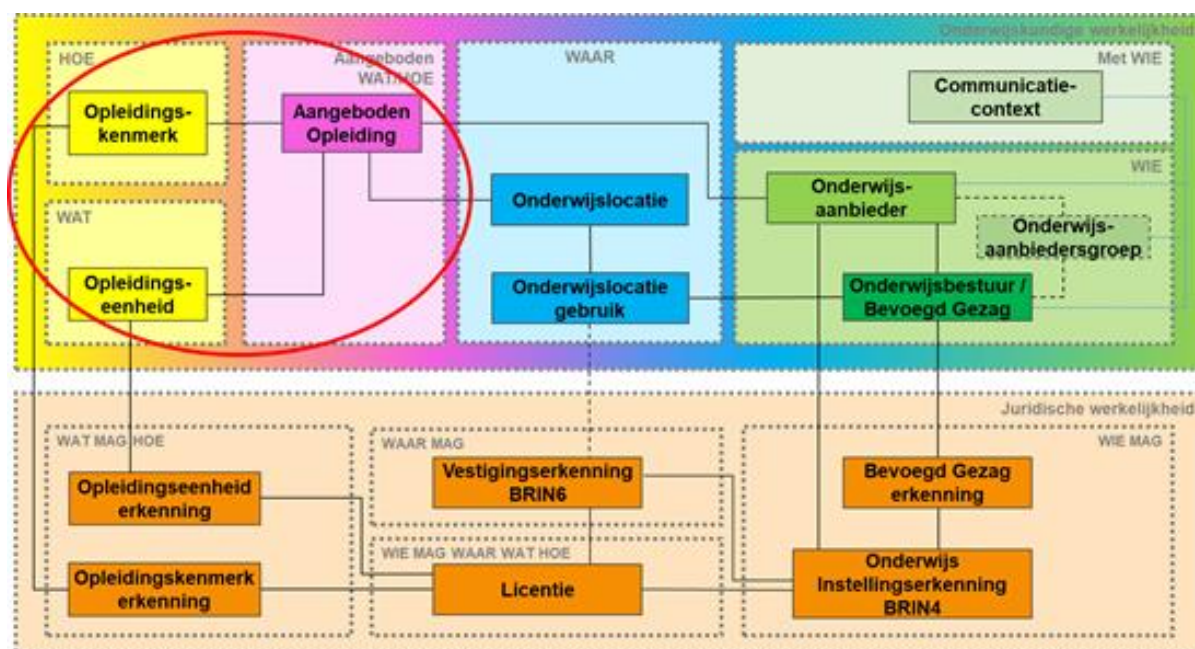
5 juni 2020
versie 1.0

Inleiding

De Beheergroep Waardelijsten RIO-vo heeft de waardelijst Opleidingskenmerken voor schooljaar 2020-2021 op 19 mei 2020 samengesteld. Vaststelling is gedaan op 5 juni 2020 na een openbare consultatie waaronder op de Ketendag VO. Deze notitie licht toe wat het is en het beoogd gebruik van deze kenmerken.

De lijst met de Opleidingskenmerken, een korte omschrijving en links naar bronnen waar meer achtergrondinformatie is te vinden, zal samen met deze notitie beschikbaar komen. Daar wordt ook een bijlage aan gekoppeld waarin te zien is welke criteria zijn gehanteerd en overwegingen zijn gemaakt die geleid hebben tot het opnemen van bepaalde Opleidingskenmerken in de waardelijst, maar ook welke potentiële kenmerken uiteindelijk niet zijn gekozen en waarom.

Wat zijn Opleidingskenmerken?

RIO-model beknopt (zie voor uitleg <https://www.rio-onderwijs.nl/informatieobjecten-2>)

Onderwijsaanbieders ("scholen") bieden opleidingen aan en verzorgen die (in RIO noemen we dat Aangeboden Opleidingen). Zo'n Aangeboden Opleiding is opgebouwd uit een WAT- en een HOE-deel. Het WAT slaat op de opleidingseenheid, een verzameling competenties (of eindtermen). Een onderwijsvolger kan voor een opleiding een diploma krijgen, waarmee hij kan aantonen dat hij beschikt over die verzameling competenties. Dat zijn vaak verzamelingen van competenties, die formeel door OCW erkend zijn. Denk daarbij bijv. aan CROHO opleidingen in het hoger onderwijs, CREBO opleidingen (kwalificaties) in het mbo en de opleidingen die door de element- en vakcodes in het vo worden gerepresenteerd.

Maar er zijn ook andere, vaak niet door OCW erkende, competenties die aan de basis kunnen staan voor het inrichten van Aangeboden Opleidingen die door onderwijsaanbieders in een onderwijsprogramma worden opgenomen. Die zijn vaak bedoeld voor het meer op maat kunnen aanbieden van het onderwijs aan leerlingen

cq studenten. Competenties waarvan het onderwijs dan ook vindt dat ze op landelijk niveau relevant zijn om te registreren en kenbaar te maken in hun aanbod en om ze te kunnen gebruiken voor beter uitgesplitste rapportages en vergelijkingen ten behoeve van onder meer het eigen beleid. Die set van competenties of onderwijsvormen worden per sector door het onderwijs zelf in RIO vastgelegd als Opleidingskenmerken (het gele HOE). De mate waarin dit gebeurt en of het nodig is zal per sector verschillen.

In het vo is er een duidelijke behoefte aan het kunnen opnemen van Opleidingskenmerken als onderdeel van de Aangeboden Opleidingen. De kenmerken die in het vo zijn geselecteerd zijn qua inhoud en doel verschillend. Sommige kenmerken zijn gericht op een pedagogisch concept waarin de Aangeboden Opleiding gegoten wordt (Dalton, Montessori, etc.), andere representeren een bepaalde verdieping van de opleiding (bijv. Technasium met een focus op techniek, TTO met een focus op tweetalig onderwijs), een doorlopende leerlijn (de leerroutes vmbo-mbo, tienerscholen) of een specifieke onderwijsaanpak voor bepaalde groepen leerlingen (ISK, Topsport Talent).

Hoewel die onderwijsvormen dus niet altijd door OCW zelf erkend zijn, zijn ze dat wel door andere instanties en is het hanteren van zo'n kenmerk door een Onderwijsaanbieder ook aan bepaalde verplichtingen gebonden. Ze zijn vaak in het maatschappelijk verkeer zeer relevant voor een leerling of student, iets wat je terugziet in het gegeven dat er certificaten worden verstrekt hiervoor. Ook bij het toezicht kunnen deze vormen een rol spelen bij het onderzoek en de beoordeling.

Wat is het doel?

Het doel van het kunnen koppelen van Opleidingskenmerken aan Opleidingen in de Aangeboden Opleidingen die door een Onderwijsaanbieder wordt aangeboden en verzorgd is om onderscheid te kunnen maken tussen een Opleiding zonder Opleidingskenmerk (bijv. *havo*) en een met een Opleidingskenmerk (bijv. *havo met Technasium*). Zo kunnen die twee vormen van opleidingen gebruikt worden bij de inschrijving om ze zo van elkaar te onderscheiden in rapportages, overzichten maar ook in de publicatie van het eigen onderwijsaanbod op bijvoorbeeld schoolkeuzesites cq -gidsen (van gemeenten en andere partijen).

Bepaalde afnemers van RIO kunnen er gebruik van maken om hun processen te verbeteren. Denk onder andere aan de Inspectie van het Onderwijs die op basis van de Opleidingskenmerken waar ze nu ook al naar kijken in hun onderzoek, maar daarvoor geen goede eenduidige bron hebben, hun onderzoeksproces vooraf beter inrichten en dit dan ook gebruiken in hun bevindingen, ook al is het niet direct een onderdeel van het formele toezichtskader.

Daarnaast bieden de Opleidingskenmerken de mogelijkheid om Aangeboden Opleidingen met dezelfde kenmerken onderling met elkaar te vergelijken. Dat is voor meerdere partijen (OCW, Inspectie van het Onderwijs, de scholen zelf in het kader van Vensters) gewenst om uiteenlopende redenen (trendrapportages, monitoren opbrengsten). Behalve dat dit het aantal administratieve handelingen die er anders voor nodig zijn drastisch zal verlagen zal ook de kwaliteit van de informatie hierdoor sterk toenemen.

Om deze laatste doelstellingen te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat de Opleidingskenmerken ook meekomen met de inschrijving van leerlingen in BRON zodat ook de leerlingen op basis van deze Opleidingskenmerken van elkaar onderscheiden kunnen worden in de informatieproducten die mede op basis van BRON worden geleverd door DUO.

Hoe verloopt de registratie?

De lijst wordt geïmplementeerd en gebruikt in de Leerlingadministratiesystemen (LAS) en het centrale RIO Register. Ook andere partijen kunnen de lijst in hun eigen processystemen gebruiken. De lijst van Opleidingskenmerken dienen in het LAS beschikbaar gesteld te worden, zodat bij het opvoeren van een Aangeboden Opleiding, de relevante kenmerken eraan toegevoegd kunnen worden, zodat dit in de publicatie van het aanbod in het RIO Register meegenomen kan worden en er op gezocht en gefilterd kan worden.

Een of meerdere Opleidingskenmerken kunnen in een inschrijving in BRON vanuit het LAS naast de relevante elementcode toegevoegd worden. Dit is overigens niet altijd een verplichting. Een Onderwijsaanbieder kan ervoor kiezen om geen onderscheid in de Aangeboden Opleiding te maken op basis Opleidingskenmerken en

niet te registreren in het LAS of die wel registreren in het LAS ten behoeve van het kunnen publiceren van het aanbod maar niet meegeven in de inschrijving in BRON. Uiteraard vallen dan een paar mogelijke voordelen (meer verfijnde rapportagemogelijkheden op basis van de informatieproducten van DUO bijv.) voor de Onderwijsaanbieder weg. De afweging hiervoor ligt vooralsnog bij de Onderwijsaanbieder cq het overkoepelend Onderwijsbestuur zelf.

Dit geldt overigens niet voor door OCW erkende Opleidingskenmerken zoals de in 2020 te introduceren *leerroutes vmbo-mbo* die wel verplicht zullen zijn om mee te geven bij de inschrijving. Idem voor de door OCW erkende experimenten (pro-vmbo onderbouw, zesjarig havo, verrijkt vwo en versneld vwo).

Afspraken ten aanzien van registratie

De waardelijst Opleidingskenmerken is in eerste instantie een “platte” lijst; alle kenmerken staat er naast elkaar in zonder dat er in eerste instantie een specifiek onderscheid wordt gemaakt tussen de aard en inhoud van die kenmerken. Daarnaast kunnen bepaalde kenmerken ook in aparte sublijsten worden geplaatst als ze in een bepaald proces met een bepaald doel een specifieke rol spelen. De afnemer bepaalt de inhoud van zo’n sublijst en hoe die hiermee omgaat. Denk bijvoorbeeld aan een sublijst van door OCW erkende Opleidingskenmerken of aan een sublijst met alle kenmerken die te maken hebben met doorlopende leerlijnen.

Bepaalde kenmerken zijn gericht op specifieke opleidingen cq opleidingseenheden (alleen praktijkonderwijs, of alleen bovenbouw vwo) en mogen derhalve ook niet gekoppeld worden aan andere opleidingen en/of opleidingseenheden.

Bovendien dienen Onderwijsaanbieders voor de OCW erkende Opleidingskenmerken en voor de OCW Experimenten een formele beschikking te hebben alvorens men deze kenmerken mag opvoeren in RIO en/of BRON.

Controles hierop zullen beschikbaar komen bij het RIO Register en bij ROD. Leerlingadministratiesystemen kunnen ter ondersteuning van het registratieproces ook deze controles reeds inbouwen.

Hoe wordt de lijst gepubliceerd en beheerd?

Er is vanuit de vo-sector, onder auspiciën van de VO-raad, een Beheergroep Waardelijst RIO-vo ingericht met vertegenwoordiging uit het onderwijs, OCW, Inspectie van het Onderwijs en DUO, die voor het beheer en onderhoud zorg zal dragen. Ondersteuning hierbij zal door Edustandaard worden verzorgd.

Alle onderwijsinstellingen kunnen te allen tijde voorstellen tot wijzigingen doen. Die kunnen ingebracht worden via het [loket van Edustandaard](#) met gebruikmaking van een aanmeldingsformulier te vinden op <https://www.edustandaard.nl/beheergroep-waardelijsten-rio-vo/>.

Alle wijzigingsvoorstellen en andere op- en aanmerkingen worden gebundeld op een issuelijst, die periodiek in de beheergroep wordt besproken. De beheergroep bepaalt of bepaalde voorstellen worden gehonoreerd en stelt een keer per jaar een nieuwe versie van de waardelijst op. De beheerprocedure is uitgewerkt in een apart document: <https://www.edustandaard.nl/app/uploads/2020/03/Beheermodel-RIO-waardelijsten-vo-v0.4.pdf>